

UČITELJSKI TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 10.

V Ljubljani, 15. maja 1889. l.

XXIX. leto.

Domača vzgoja.

Piše Jakob Dimnik.

(Dalje.)

Bolje bi torej bilo, ako bi znale matere prav ukazovati in poučevati, kajti le napačno ravnanje z otroci — napačna vzgoja je kriva, da ne uboga otrok na prvo besedo. Mnogokrat najbolj ljubeznjivi stariši s svojimi otroci pretrdo, da, še celó presirovo ravnajo edino le zato, ker se niso učili gospodovati. Taki stariši dajó svojim otrokom tako težke ukaze in postave, kojih pri najboljši volji ne morejo izpolnjevati in potem jih kaznujejo zaradi nepokorščine. N. pr.: Mati in otrok sedita na vrtu. Deček si igra in razveseljuje, kakor vé in zná. Sedaj prične mati s svojimi nauki, kakor bi jih iz koša stresala, nekako tako-le: „Na travo ne sedaj!“ — „Ne skakaj po pesku!“ — „Ne igraj se z vodo pri ribniku!“ — „Ne plezaj na drevo!“ — „Ne stavi kamenčkov v slamnik!“ — „Oh, kakšne so tvoje hlače!“ i. t. d. Takih pridig ni konca, ne kraja. Ubogi otrok sedaj ne vé, kaj sme početi in kako se mu je obnašati; in če odkritosrčno govorimo, mati tudi sama kaj ne vé. Ona želi samo, da bi se njeni sinček razveseljeval, pa ne vé, kakó. — To je važno vprašanje. Glavni vir teh brezštevilnih prepoved je skrb za dečkovo obleko, da bi se ne pomazala ali še celó raztrgala. Deček je namreč prav čedno oblečen in nališpan, da bi ga ljudje občudovali, kako je lep, ali bolje rečeno, da bi ljudje občudovali mater, ki zna svojega sinčka tako lepo in okusno oblačiti. — Otroška obleka pa mora biti praviloma prav priprosta, trpežna in vender okusno narejena. Če je obleka priprosta, otroku ni treba ničesar družega prepovedati, kakor to, kar je nenravno in telesnemu zdravju škodljivo. Le v posebnih slučajih, n. pr., če gre v cerkev, k šolski svečanosti, k sorodnikom i. t. d., naj obleče „praznično“ obleko.

Ta vzgled uči, da prepogosto ukazovanje več škoduje, kakor koristi. Mnogo je takih družin, v kojih po ves dan na otroka vpijejo. Pri takih ljudeh bivati je zeló neprijetno in take otroke pomilujemo, in ni čuda, če se veselé, kadar pridejo k tujim ljudem. Taki zaslepljeni vzgojitelji se pa čestokrat hvalijo, da obračajo vso skrb za vzgojo svojih otrok. „Mi ne puščamo otrokom proste volje, neprenehoma jih opominjamo in poučujemo, pa vender ne ubogajo“ i. t. d. sliši se pogosto v takih družinah. Ubogi otroci, lastni stariši grenijo vam mladostna leta! Torej: „malo ukazujte in le malo prepovedujte!“

Mnogo nepotrebnih ukazov si prihranimo, če otroka zgodaj na red navadimo. Če vé otrok, da se mora umiti, predno gre spat, da mora svoje igrače spraviti in obleko

lepo zrvnati, na boljem smo užé za tri ukaze. Tako je treba gledati tudi na vsa druga otrokova opravila. Če pa otrok tù pa tam slučajno pozabi, svoje delo zvršiti, ga ni treba takoj karati, ker izgubi vsled tega mnogokrat veselje do dela. V takih slučajih ga le prav začudno pogledjmo, če je res mogoče, da je to ali ono pozabil in ni storil. Če smo pa vendar prisiljeni, da mu kaj ukažemo ali prepovémo, storimo to z malo besedami. Čim manj besedi, temveč uspeha. Nikdar pa ne smemo preveč naenkrat ukazovati, ampak vselej samo po malem in še to mora biti tako, da otrok to lahko izpolni. „Pospravi svoje igrače!“ — veli mati svojemu otroku in toži, da ne more svojih igrač v redu imeti, ne pomisli pa, da je ta naloga otroku silno težavna, zato ker vmes pozabi na ukaz ter si dalje igra. Nazadnje je vse še v večjem neredu, kakor je bilo poprej. Otroku treba je tako povelje olajšati in razdeliti v majhne naloge, n. pr.: „Spravi konjičke!“ Drugokrat: „Obesi klobuk na obešalo!“ Zopet drugokrat: „Prinesi očetovo palico!“ Take posamezne naloge otrok lahko in prav rad zvršuje, zato ker takoj spozná, da jih lahko zvrši.

Sedaj pride najbolj važno pravilo na vrsto, koje mora vsak otrok izpolnjevati in sicer: Vztrajno moramo obstati na tem, da otrok gotovo izpolni to, kar smo mu ukazali in pa opusti, kar smo mu prepovedali. Važno je to pravilo, posebno radi tega, ker se pregrešijo o tem oziru premnoge matere — žalibog tudi mnogi očetje in učitelji. Zakaj pa? Zato, ker je izpolnjevanje tega pravila čestokrat dolgočasno, neljubo in dolgočasno. N. pr.: Mali deček igra se s fižoli in potrese ž njim vso sobo. „Poberi hitro fižol“, pravi mati, „potem greva na vrt, na polje!“ Deček prične pobirati fižol po sobi. Razume se, da se mu delo zeló počasi odseda. Mati je užé pripravljena, da bi šla in vidi, da je komaj polovico fižola pobranege. „Ti si prepočasen, predolgó bi te morala čakati“ oglasi se mati in začne sama pobirati; v par minutah vsega pobere in potem gresta s sinkom na prosto.

Mali ljubljeneček si to dobro zapomni. Kadar mu potem mati zopet naloži kako delo, je vedno prav počasen, ker vé, da bode mati nepotrpežljiva in mu pride pomagat. Ali pa, deček pobere navidezno ves fižol, le, kar ga je pod posteljo in omaro skritega, ga ne pobere. Mati tega ne vé in sinka za to navidezno pokorščino še pohvali. Ni čuda, če si deček v prihodnje svoje delo še bolj polajša.

Če torej ukazujemo, moramo strogo gledati na to, da se vsi ukazi, naj bodo še tako malovažni, točno in natančno zvršujejo.

Kako pa naj ravnamo z nepokornim otrokom?

Triletnega Ivana kličejo mati, da bi ga umili; tega se pa sinček zbojí in se skrije. „Če ne prideš sem, se bodem pa jokala“, pravi zaslepljena mati in v resnici se to tudi večkrat pripeti. Deček se omehči in pride k materi. Ali pa: „Pridi, pridi k meni, ti bodem dala zato košček sladkorja!“ To na otroka še bolj vpliva; hitro teče k materi in pusti, da ga umije. Drugokrat pa zahteva otrok užé naprej košček sladkorja in potem šele uboga.

Ali je to prava pokorščina? Gotovo ne!

Dovolj žalostno, če dobi otrok za tako pokorščino še plačilo. Za pokorščino, ki otroku gotovo koristi, ne smemo nikdar plačila obljubiti; da, še pohvaliti ni treba otroka za to.

Taka mati, ki na ta način vzgojuje svoje dete k pokorščini, doseže prav nasproten uspeh; — otrok postane nepokoren, in vrhu tega navadi se še sladkosnednosti.

Če otrok prvič ne uboga, našvrkajmo ga brez pomisleka s šibo; to je najboljše zdravilo za nepokorščino; žuganje ali grožnja ni na pravem mestu. Ko smo ga našvr-

kali, moramo mu prav mirno, kakor bi se ničesar ne zgodilo, zopet ponoviti ukaz. Otrok posluša potem nenavadno pazljivo. Prvi udarec naj bode resen, tudi če stariši sami več čutijo, kakor otrok. Res je sicer, da otrok pri prvi nepokorščini še ne zasluži hude kazni, ker morebiti še ne vé, da je napačno ravnal; pa prvi udarec ima čestokrat tako blagodejne nasledke, da ni otrok potem nikdar več nepokoren ter si dobro zapomni, kaj se pravi ubogati.

S preziranjem in pomilovanjem vzgojuje se le nepokorščina, katera se o poznejših letih nikdar več ali pa le z največjo silo more iztrebiti.

Zeló nespametna je navada, ako se otroci z opominvanjem vadijo k pokorščini, kajti mnogokrat otrok opominovanja ne razumi ali ga pa tudi ne sliši; taka opominovanja nimajo nikakega uspeha. Primeri se pa tudi, da otrok opominovanje razumi in ga prav zvesto posluša; potem je modrejši; bolji pa ni, ker taka opominovanja otrokom niso prijetna, in čisto naravno je, da neprijetnosti nihče z veseljem ne izpolnuje, najmanj pa otrok, ker še ne zna ceniti opominov. Kadar pa ukazujemo, ne smemo nikdar groziti ali žugati; n. pr. stariši ne smejo nikdar tako-le govoriti: „Če ne bodeš priden, ne bodeš šel z menoj na vrt“. Otrok ta pogoj koj napačno tolmači.

Grožnje imajo tudi to slabo stran, da jih prav malokateri stariši vztrajno zvršujejo; če pa kazen zažugamo, jo moramo tudi zvršiti, če še tako neradi. Pri grožnjah moramo biti tudi jako previdni, kajti mnoge so take, da se niti zvršiti ne dajo; predno žugamo, moramo torej dobro vsako besedo premisliti.

„Če takoj ne ubogaš, ne smeš z nami na vrt“, pravijo oče. Deček vendar ne uboga, moral bi torej doma ostati. „No“, oglasi se mati, „otrok vendar ne more cele tri ure sam ostati, zgodi se mu lahko kaka nešreča!“ — — „Torej danes naj gre še z nami“, pravijo oče, „če pa v prihodnje ne bode ubogal, bode moral sam doma ostati!“

Iz tega slučaja si je deček to-le zapomnil: 1. Če prav ne ubogam, grem vsejedno s stariši. 2. Saj ni mogoče, da bi me samega doma pustili. 3. Oče niso mož beseda, ker niso izpolnili, kar so obljubili, oziroma zažugali. 4. Mati so na moji strani, oče jih pa ubogajo. 5. Prihodnjič bodem šel gotovo zopet s stariši, če tudi ne ubogam.

Veljava starišev se s takimi slučaji popolnoma podkoplje. Konečno moramo si pa še to-le zapomniti:

„Pravilno vzgojen otrok ne potrebuje po četrtem ali petem letu nikake kazni, t. j. ni nikdar več nepokoren“.

Svitoslav i Danica.

XVII. 1864. V tem tečaju je „Umazani pisatelj v peklu“ v 20 odstavkih prva popevka, v kateri Svitoslav kaže veliko odgovornost, katero imajo dotični pisatelji, posebej pesniki (l. 8); iz nje bodi na primer:

1. O gorjé mi! kje prebivam? Po vsih udih ogenj peče, Na žerjavci tu počivam, Reka z žepla pód-me teče! To je res peklensko žrelo, Kí sercé vanj ní verjelo, Zdaj čútiti mora ga.	2. Oh nesrečni! sem le mislil Pridobiti si veljavo; Sem imel le svet v číslu, Pa zamudil večno slavo! Posvetnjaki so mi djali: V zvezde bomo te kovali; Jaz pa v peklu zdaj gorím!	3. Rekli so: ta národ ljubi, Zanj se trudi in spisuje; Jaz pa mamil sem k pogubi, Speval le, kar serca truje, Pisal spotikljive čenče, Strupil dvice in mladenče: Oh, kako me peče zdaj!